

Friesch Dagblad

15 februari 2008 vrijdag

Artikelen met heroïsche toon

HIGHLIGHT: De verslaggevers die in Uruzgan met de Nederlandse militairen optrekken schenden de norm **van** vrije en onafhankelijke journalistiek. Dat concludeert student politicologie **Janet van Klink** na analyse **van** meer dan 200 krantenartikelen **van** embedded en niet-embedded journalisten.

Janet van Klink analyseerde verslaggeving Uruzgan Artikelen met heroïsche toon

JURGEN TIEKSTRA Sinds de Nederlandse deelname aan ISAF, de NAVO-operatie in Uruzgan, woedt in de journalistiek een felle discussie over embedded journalistiek. De luidste bestrijder hiervan is Nieuwe Revu-verslaggever Arnold Karskens, die schreef dat het Nederlandse leger in Afghanistan de Geneefse Conventies overtreden heeft. Hij is van mening dat de journalist zijn onafhankelijkheid verliest wanneer deze zijn werk doet vanuit de gelederen van de Nederlandse troepenmacht. Janet van Klink vergeleek de artikelen van embedded en niet-embedded journalisten die van maart 2006 tot juni 2007 verschenen in NRC Handelsblad, De Telegraaf, de Volkskrant, Trouw en AD.

Arnold Karskens is de bekendste niet-embedded verslaggever. Zijn er veel meer? „Met name de kwaliteitskranten hebben niet-embedded verslaggevers. Bijvoorbeeld Antoinette de Jong en Philip de Wit voor NRC Handelsblad, Dee-dee Derksen voor de Volkskrant en Minka Nijhuis voor Trouw.”

Je concludeert dat embedded journalistiek niet vrij en onafhankelijk is. Dat is een harde conclusie. „Niet-embedded journalisten gebruiken vaak meerdere soorten bronnen. Zij beperken zich niet tot de militairen. Bovendien gaan zij dieper in op de oorzaken en de gevolgen van het conflict. Ze bekijken bijvoorbeeld ook wie de Afghaanse bevolking verantwoordelijk houdt voor de situatie: niet puur ISAF, maar ook de Karzai-regering, de taliban, Pakistan. Verder zie je bij de embedded journalisten bijna geen punt van kritiek. Als je kijkt naar de onderliggende toon in de artikelen zie je dat de koppen en teksten van de embedded journalisten veel positiever zijn, met name over het werk van de militairen die in Afghanistan zijn gelegerd.

De doelstelling van de journalistiek is het brede verhaal te belichten en als waakhond te dienen. Dat doen de niet-embedded journalisten beter.”

De moeilijkheid in dit soort gevallen is dat een journalist in Afghanistan zonder de bescherming van het leger tijdens zijn werk moet vrezen voor zijn leven. „Je moet daar realistisch over oordelen. Het is een gevaarlijk gebied. Bovendien zeggen sommigen dat Arnold Karskens op een andere manier ook embedded is: hij zou onder de bescherming staan van een gouverneur en een privé-leger inhuren. Maar ik ben naar discussies hierover tussen journalisten geweest en hoorde daar dat er best mogelijkheden bestaan om toch niet-embedded verslag te doen. Misschien is het ook zo dat het Nederlandse publiek graag leest over de militairen. Daarnaast is dit natuurlijk een makkelijke en goedkope manier van journalistiek.

Ik vind overigens dat de discussie over embedded journalistiek zich te veel concentreert op de screening van de artikelen (Defensie verwijderd informatie die de troepen in gevaar kunnen brengen, red). Embedded journalistiek veroorzaakt vooral indirect verschillen: het beïnvloedt de bronnen die de journalist gebruikt, de onderwerpen die hij kiest en de frames (invalshoeken, red) die hij hanteert. Dat selectieve proces vindt al eerder plaats dan het screenen. Zo beschrijven embedded journalisten hoe gevaarlijk de missie is, maar benadrukken zij dat de militairen goed zijn getraind en uitgerust. In hun artikelen zit een meer enthousiaste en heroïsche toon.”

De verslaggeving over Uruzgan kreeg afgelopen jaar in zijn geheel wel een minder positieve toonzetting. „Mijn onderzoek beslaat de tijd dat de Nederlandse militairen nog de 'lucky Dutch' werden genoemd. Er was nog maar één dode gevallen door vijandelijk geweld. Het kan zijn dat met meer doden er meer aandacht kwam voor het menselijk aspect. Ik zag nu weinig human interest, weinig aandacht voor het gevoelsleven van de soldaten.”

De lezer moet zich heel bewust zijn van wat hij over de missie in Afghanistan leest.

„Het is heel slecht dat vaak niet is vermeld of een verhaal embedded of niet-embedded geschreven is. Zo wordt de lezer misleid, die er zich niet bewust van is wat voor effect een artikel kan hebben. De resultaten die ik vond, is dat artikelen invloed hebben op waarover en hoe mensen denken, en hoe ze de missie en indirect de politiek evalueren. Dan kom je op de rol van de media in een democratie.”